

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนในตำบลศีรชะทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ๕ ขั้นตอนดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในตำบลศีรชะทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth - Interview)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชน ในตำบลศีรชะทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีจำนวนทั้งสิ้น ๗,๒๖๓ คน^๑

๒) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน ในตำบลศีรชะทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน ๓๗๙ คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามขั้นตอนดังนี้

๒.๑) ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยนำไปกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ การคำนวณหาขนาด/จำนวนตัวอย่าง ในกรณีที่สามารถรู้จำนวนหรือปริมาณประชากรในที่นี้ ได้แก่ ประชาชนในตำบลศีรชะทอง มีจำนวน ๗,๒๖๓ คน การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) แสดงได้ดังนี้

^๑ องค์การบริหารส่วนตำบลศีรชะทอง, สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลศีรชะทอง, (นครปฐม : องค์การบริหารส่วนตำบลศีรชะทอง, ๒๕๕๗).

^๒ อภินันท์ จันทะนี, การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยทางธุรกิจ, ฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙, หน้า ๓๕.

$$n = \frac{N}{1 + (e)}$$

โดย n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้

N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า

(e) = ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้ (allowable error ๐.๐๕)

วิธีทำ

$$n = \frac{7,263}{1 + (0.05)}$$

$$= \frac{7,263}{1 + 18.16} = \frac{7,263}{19.16}$$

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน $n = 379$ คน

๒.๒) หาขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนทั่วไปตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้าน ด้วยการเปรียบเทียบสัดส่วนโดยใช้สูตร

$$n_1 = \frac{N_1 \times n_2}{N_2}$$

n_1 = ขนาดกลุ่มตัวอย่างรวม

N_1 = จำนวนประชากรในกลุ่ม

n_2 = ขนาดกลุ่มตัวอย่างรวม

N_2 = จำนวนประชากรรวม

๒.๓) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังตารางนี้

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรจากกลุ่มตัวอย่าง (ตามตำบล)

ตำบลศีรชะทอง แบ่งออกเป็น ๕ หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	เทียบสัดส่วน	กลุ่มตัวอย่าง
ศีรชะทอง	๙๙๗	๙๙๗ X ๓๗๙	๕๒
		๗,๒๖๓	
ศีรชะไผ่	๑,๕๒๖	๑,๕๒๖ X ๓๗๙	๘๐
		๗,๒๖๓	
อำผาง	๑,๗๑๐	๑,๗๑๐ X ๓๗๙	๘๙
		๗,๒๖๓	

ตารางที่ ๓.๑ (ต่อ)

ตำบลศีรษะทอง แบ่งออกเป็น ๕ หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	เทียบสัดส่วน	กลุ่มตัวอย่าง
ทุ่งน้อย	๑,๘๖๒	๑,๘๖๒ X ๓๗๙	๙๗
		๗,๒๖๓	
ท่าแฉลบ	๑,๑๑๐	๑,๑๑๐ X ๓๗๙	๖๑
		๗,๒๖๓	
รวม	๗,๒๖๓	๗,๒๖๓ X ๓๗๙	๓๗๙
		๗,๒๖๓	

การวิจัยเรื่อง “บทบาทเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในตำบลศีรษะทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๓ รูป ๔ คน ประกอบด้วย

๑. พระครูสิโรตม์สุวรรณารักษ์ (มานิตย์ ติสาโร) รองเจ้าคณะอำเภอนครชัยศรี
๒. พระมหาเสวย ติสสวโร เจ้าคณะตำบลศีรษะทอง
๓. พระมหาธิวา วรรณโม ครูสอนพระปริยัติธรรม
๔. นายมานพ มะอักษร ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
๕. นายสุนทร ตะโกทอง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๒ ตำบลศีรษะทอง
๖. นายสมบุญ ปานตะโก ไวยาวัจกรวัดศีรษะทอง
๗. นายล้อม พึ่งจะงาม ข้าราชการครูชำนาญ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. เชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

๑. ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในตำบลศีรษะทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
๔. สร้างเครื่องมือ

๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗. ปรับปรุงแก้ไข

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๒) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของบทบาทเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในตำบลศิระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับบทบาทเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในตำบลศิระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และเปรียบเทียบบทบาทเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในตำบลศิระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม รวมทั้งศึกษาปัญหาและแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในตำบลศิระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา และอาชีพ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ บทบาทเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในตำบลศิระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ทั้ง ๔ ด้าน ๆ ละ ๕ ข้อ รวม ๒๐ ข้อ ดังนี้

๑. ด้านบริเวณและอาคารสถานที่

๒. ด้านกิจกรรมภายในวัด

๓. ด้านการดำเนินงาน

๔. ด้านการติดตามและประเมินผล

โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับ บทบาทเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในตำบลศิระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ **มากที่สุด**

๔ หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ **มาก**

๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ **ปานกลาง**

๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ **น้อย**

๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในตำบลศิระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (Open ended Questionnaire)

๓) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้
๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมจำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

๑. พระครูปลัดสุรัสวดี ปัญญาธิโร	อาจารย์ประจำหน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์ วัดไร่ขิง มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. พระมหาโยตะ ปยุตโต	อาจารย์ประจำหน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์ วัดไร่ขิง มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. ผศ.ดร. ธัชชนันท์ อิศรเดช	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. ดร. อุบล วุฒิพรโสภณ	อาจารย์พิเศษหน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์ วัดไร่ขิง มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. ผศ. ประสิทธิ์ ทองอุ่น	อาจารย์ประจำหน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์ วัดไร่ขิง มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item – Objective Congruence Index : IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๖ ขึ้นไปทุกข้อ

๓. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) แก่ประชาชนในตำบลศิระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๓๙ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๓ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๒๕

๔. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

^๓สิน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

ข. เชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง บทบาทเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในตำบลศีระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ด้านบริเวณและอาคารสถานที่
๒. ด้านกิจกรรมภายในวัด
๓. ด้านการดำเนินงาน
๔. ด้านการติดตามและประเมินผล

๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

๑) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับบทบาทเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในตำบลศีระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

๒) ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากกำนันตำบลศีระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อขอความร่วมมือไปยังประชาชน ในตำบลศีระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่เป็นเป้าหมาย คือ ประชาชนในตำบลศีระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน ๓๗๙ คน ซึ่งในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

๔) ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth - Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึก และการบันทึกเทป

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของประชาชนในตำบลศิระชะทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ใช้สถิติการวิเคราะห์คือค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังนี้^๔

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ **มากที่สุด**

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ **มาก**

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ **ปานกลาง**

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ **น้อย**

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ **น้อยที่สุด**

๓) การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ทำการศึกษา คือ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา และอาชีพ โดยการทดสอบค่าที (T-test) สำหรับตัวแปรต้นที่มี ๒ ตัว และทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova) ในกรณีนี้ที่ตัวแปรต้นมี ๓ ค่าขึ้นไป หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็ทำการทดสอบด้วยวิธีการผลต่างเป็นนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (LSD)

๔) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนในตำบลศิระชะทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดใช้ในแบบสอบถามปลายเปิดจากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๕) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content Analysis Technique)

^๔สุวรรีย์ ศิริโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๖), หน้า ๑๔๐.